

Vin og geologi

Af geolog Steen Laursen

Gennem tiderne har vinbønderne haft en god fornemmelse for, hvor det kan betale sig at sætte vinstokke. Denne fornemmelse svarer til at have en fornemmelse for hvilken jordbund og hvilket terræn, planterne kan lide.

Siden de første bønder begyndte at dyrke vinplanter, er der blevet oparbejdet en stor viden om, hvordan en vingård skal ligge, for at den giver en god vin. På udstillingen "Vin og geologi", som for tiden er i Århus, får man et indblik i, hvilke geologiske forhold vinstokkene sætter pris på.

Franske vine

Det altoverskyggende emne på udstillingen er franske vine, da en af udstillingens drivkræfter, Erik Schou Jensen, har sit kendskab til vinenes geologi herfra.

Vinplanter er ikke særligt krævende - der skal blot være en minimal mængde vand og næring i jorden, og med masser af sol, så klarer planterne sig. Rødderne kan nå helt ned til 20 meters dybde, og er der blot tilstrækkeligt med vand under blomstringen, kan planterne gemme rigeligt vand til udvikling af druer senere på sæsonen. Derimod kan for høj grundvandsstand hurtigt tage livet af vinstokkene, for deres rødder skal kunne ånde. Planterne har behov for fosfor og lever derfor i symbiose med en svamp, hvis hyfer har evnen til at optage jordens hårdt bundne fosfor.

En stor del af de franske vinstokke står på kalkbund, fordi planterne har brug for calcium og magnesium. Kalken skal imidlertid have en vis porøsitet, for at rødderne kan vokse i den, og et vist jernindhold, for at planten ikke skal få kalcium- og magnesiumforgiftning.

Jordoverfladens hældning har også en stor betydning for vinen. For at få de bedste druer, og dermed den bedste vin, skal planterne have mest mulig sol. I de nordligste vinproducerende egne, hvor solen aldrig står direkte over planterne, betyder det, at stokkene bør plantes på skrånninger. I Frankrig udløser den rette hældning på marken ligefrem navnet Grand Crus, mens en mindre hældning kun giver navnet Premier Crus.

Vinstokkene på Lanzarote er plantet i bunden af udgravede trakter. (Foto: Udlånt af Erik Schou Jensen)

De tyske vine er i stor udstrækning dyrket på de skrå sider af floddale, og her har højden på skrånningen også betydning for vinens kvalitet. Nederst i dalen afkøler floden nemlig området, og øverst oppe på skrånningen hersker vinden. Derfor kommer de bedste druer fra et bælte midt på floddalens skrånninger. For at udvide det gode bælte, planter man ofte træer til læ øverst på skrånningerne.

Lanzarote

Andre steder i verden er vinbønderne imidlertid kommet op imod større geologiske udfordringer, som har krævet særlige løsninger. I 1730 og gennem de følgende år lagde vulkanudbrud øen Lanzarote øde - en begivenhed der fik stor betydning for øen som vinproducent. Da bønderne vendte tilbage til øen efter 30 år, fandt de, at godt 1/4 af hele øen var dækket af løse udbrudsprodukter. Det kunne de ikke dyrke i, så de gravede op til 2 meter dybe tragtformede huller igennem de vulkanske lag, ned til deres gamle landbrugsjord. Her plantede de bl.a. vin, og det viste sig at være en strålende ide.

På Lanzarote er der ringe nedbør, og rigeligt med varme. Denne kombination har tidligere gjort øen uegnet til vindyrkning. Til gengæld er der ofte tåget, og i dag fortættes den til vand på siderne af de udgravede trakte, hvor det løber ned og vander planterne. Desuden forhindrer det tykke lag af udbrudsprodukter, at vandet fordampes igen. Ved at bygge små murer på den ene siden af hullerne har man desuden beskyttet vinstokkene mod vinden. Denne form for vingårde har givet store områder af Lanzarotes landskab et yderst særpregt udseende.

Sten under vinstokkene

De bjergarter, der ligger under alverdens vingårde, har også en historie. Bathonien-

kalkstenen, der er af stor betydning for fransk vindyrkning, er også blevet brugt til at opføre Frihedsgudinden i New York, som en gave fra Frankrig til en nyfødt nation - USA.

Vinudstillingen

Vin og Geologi er en grundigt gennemarbejdet udstilling, hvor arrangørerne har belavet sig på at få mest muligt med. Udstillingen er rigt og flot illustreret med virkelig gode billeder og der er kælet for detaljerne.

Der er imidlertid vel meget tekst på udstillingen, så der skal tålmodighed til at nå det hele igennem. Desuden er ordvalget sådan, at teksten er let forståelig for geologer, men en stor mundfuld for de fleste andre. Der er også en række geologiske oplysninger med, som det er svært for gæsten at relatere til vindyrkning. Erik S. Jensens foredrag i forbindelse med udstillingen holder sig derimod tæt til forbindelserne mellem vin og geologi. Her får man virkelig indtryk af, at en stor del af vinbøndernes erfaringer bygger på en fornemmelse for den lokale geologi.

Alt i alt er det en anbefalelsesværdig udstilling, som kræver tid af sine gæster. Den bliver på Naturhistorisk Museum i Århus til januar 1998 og holder åbent fra kl. 10 til 16 alle ugens dage. Derefter kommer den til Gram og siden evt. til Skærummølle.